

RIKSDAGENS PROTOKOLL.

1944.

Första kammaren.

Nr 20.

Fredagen den 26 maj.

Kammaren sammanträdde kl. 4 eftermiddagen; och dess förhandlingar leddes av herr andre vice talmannen.

Upplästes följande till kammaren inkomna ansökning:

Saturnus, Göteborgradio.

Första kammaren, Riksdagen, Stockholm.

Hänvisande till föregående ansökan anhåller jag vördsamt om förlängd ledighet från 1 juni till och med 10 juni.

Bertil Ohlin.

Den begärda ledigheten beviljades.

Anmälades och godkändes första lagutskottets förslag till riksdagens skrivelser till Konungen:

nr 294, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående anslag ur kyrkofonden för budgetåret 1944/45 för biträde vid handläggning av boställs-ärenden och vad därmed äger samband;

nr 295, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående ersättning från kyrkofonden för övertalig personal vid domänverket; samt

nr 296, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag om ändring i 9, 11 och 15 kap. giftermålsbalken, m. m.

Anmälades och godkändes konstitutionsutskottets förslag till riksdagens skrivelse, nr 307, till Konungen i anledning av Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen med förslag till förordning angående indrivning av utskylder hos värnpliktiga m. fl., i vad propositionen hänvisats till konstitutionsutskottet.

Anmälades och godkändes jordbruksutskottets förslag till riksdagens skrivelser till Konungen:

nr 308, i anledning av väckt motion angående förbättrade bestämmelser om utmärkning av och skydd för fiskredskap mot översegling, m. m.;

nr 309, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående inrättande av en försöksgård i Norrbottens län, m. m.;

nr 310, i anledning av Kungl. Maj:ts i statsverkspropositionen beträffande jordbruksdepartementet gjorda framställningar om anslag till kapitalinvesteringar;

nr 311, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående anslag till ersättningsanskaffningar och förnyelsearbeten för statens reproduktionsanstalt för budgetåret 1944/45, m. m.;

nr 312, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående anslag till kris-tillägg för budgetåret 1944/45, såvitt angår nionde huvudtiteln;

nr 313, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående ytterligare utgifter å tilläggsstat II till riksstaten för budgetåret 1943/44, såvitt angår jordbruksärenden; samt

nr 314, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående anslag till bidrag till lin- eller hampberedningsanläggningar m. m. jämte i ämnet väckta motioner.

Anmälades och godkändes andra lagutskottets förslag till riksdagens skrivelser till Konungen:

nr 315, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till förordning angående ändring i vissa delar av förordningen den 18 juni 1927 (nr 234) om ersättning i anledning av kroppsskada, ådragen under militärtjänstgöring, m. m.;

nr 316, i anledning av väckt motion om viss ändring i lagen den 25 juni 1909 (nr 56, s. 1) angående naturminnesmärkens fredande, m. m.; samt

nr 317, i anledning av väckt motion om viss ändring i lagen om arbetstidens begränsning.

Avgåvos och bordlades nedannämnda motioner:

nr 338, av herrar *Wagnsson* och *Löfgren*, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till avlösningsreglemente för personal i det allmänna civilförsvaret, m. m.; och

nr 339, av herr *Anderson*, *Axel Ivar*, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående anslag till civilförsvaret för budgetåret 1944/45.

Anmälades och bordlades

konstitutionsutskottets utlåtanden:

nr 25, i anledning av väckt motion angående förtydligande av gällande bestämmelser om besvärs anhängiggörande i kommunala mål;

nr 26, i anledning av väckt motion angående viss ändring i gällande bestämmelser om besvär enligt kommunallagarna; och

nr 27, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen med förslag till ändrad lydelse av § 17 mom. 1, §§ 18 och 20, § 22 mom. 1 samt §§ 24, 26 och 31 regeringsformen m. m.;

statsutskottets utlåtanden:

nr 145, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående uppförande av centrala tvätt- och reparationsanstalter för försvaret jämte en i ämnet väckt motion;

nr 146, i anledning av Kungl. Maj:ts framställningar om anslag å tilläggsstat II till riksstaten för budgetåret 1943/44 dels till Krigsmaterielverket: Merkostnader för vissa fabriksanläggningar, dels ock till Merkostnader för maskinella anordningar för värnpliktsredovisningen;

nr 147, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående ersättning för vissa genom krigsförhållandena uppkommande förluster för statstjänstemän m. fl.;

nr 148, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående anslag till anordnande av en mät- och avmagnetiseringsstation i Karlshamn;

nr 149, i anledning av väckt motion om utvidgad granskningsrätt för riksdagens revisorer beträffande statskontrollerade aktiebolag;

nr 150, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående vissa anslag för budgetåret 1944/45 till riks försäkringsanstalten m. m., jämte i ämnet väckta motioner; och

nr 151, i anledning av väckt motion angående upprättande i Norrland av en centralanstalt för kirurgisk behandling av lungtuberkulos;

bevillningsutskottets betänkande och memorial:

nr 40, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till förordning angående fortsatt tillämpning av förordningen den 30 juni 1943 (nr 493) om begränsning i vissa fall av skatt till staten, jämte i ämnet väckta motioner; och

nr 41, med föranledande av kamrarnas skiljaktiga beslut rörande utskottets betänkande nr 36 i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till förordning om ändring i förordningen den 18 juni 1937 (nr 436) angående försäljning av rusdrycker, m. m., såvitt propositionen hänvisats till bevillningsutskottet, jämte i ämnet väckta motioner;

första lagutskottets utlåtanden:

nr 35, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag angående behörighet för militär befälhavare att ålägga ersättningsskyldighet, m. m.;

nr 36, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag angående ändring i lagen den 17 oktober 1900 (nr 82 s. 1) om straffregister;

nr 37, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag angående upphävande av 9 § lagen den 7 maj 1918 (nr 294) om särskilda tingsmanträden för handläggning av vissa mål och ärenden;

nr 38, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående rätt att i mål och ärenden som tillhöra domstols handläggning insända handlingar med posten m. m.;

nr 39, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag angående ändrad lydelse av 20 § lagen den 9 april 1937 (nr 119) om verkställighet av bötesstraff;

nr 40, i anledning av väckt motion om lagstiftning angående offentliga insamlingar;

nr 41, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag angående ändring i lagen den 14 juni 1917 (nr 380) om införsel i avlöning, pension eller livränta; och

nr 42, i anledning av väckta motioner angående viss ändring i lagen den 14 juni 1917 (nr 380) om införsel i avlöning, pension eller livränta; samt

andra lagutskottets utlåtanden:

nr 43, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till förordning angående ändring i vissa delar av krigsfamiljebidragsförordningen den 30 juni 1942 (nr 521);

nr 44, i anledning av väckt motion angående revision av alkoholistlagstiftningen, m. m.;

nr 45, i anledning av väckt motion angående utredning om åtgärder i syfte att vid svårare olycksfall bereda större och barnrika familjer bättre ekonomisk och social trygghet;

nr 46, i anledning av väckt motion angående lagstiftning om försäkring för olycksfall för blockledare för skada ådragen under arbete i sådan befattning;

nr 47, i anledning av väckt motion angående utredning rörande lagstiftning om företagarpension; och

nr 48, i anledning av väckta motioner angående statsbidrag till frivillig folkpensionering.

Justerades protokollsutdrag för denna dag, varefter kammarens sammanträde avslutades kl. 4.07 eftermiddagen.

In fidem
G. H. Berggren.

Tisdagen den 30 maj.

Kammaren sammanträdde kl. 4 eftermiddagen.

Herr statsrådet *Bergquist* avlämnade Kungl. Maj:ts proposition nr 285, angående omorganisation av statens informationsstyrelse m. m.

Justerades protokollet för den 23 innevarande månad.

Anmälades och godkändes statsutskottets förslag till riksdagens skrivelser till Konungen:

nr 304, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående ytterligare utgifter för försvarsändamål å tilläggsstat II till riksstaten för budgetåret 1943/44;

nr 305, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående dels särskilda förmåner för värnpliktiga vid tjänstgöring å ubåt, dels ock särskild gottgörelse till vissa värnpliktiga för deltagande i minsvepningsarbete; samt

nr 306, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående fortsatt statsgaranti för exportkredit.

Föredrogos och hänvisades till andra särskilda utskottet nedannämnda motioner:

nr 338, av herrar *Wagnsson* och *Löfgren*, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till avlöningsreglemente för personal i det allmänna civilförsvaret, m. m.; och

nr 339, av herr *Anderson*, *Axel Ivar*, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående anslag till civilförsvaret för budgetåret 1944/45.

Föredrogos och bordlades ånyo konstitutionsutskottets utlåtanden nr 25—27, statsutskottets utlåtanden nr 145—151, bevillningsutskottets betänkande nr 40 och memorial nr 41, första lagutskottets utlåtanden nr 35—42 samt andra lagutskottets utlåtanden nr 43—48.

Föredrogos och bordlades Kungl. Maj:ts denna dag avlämnade proposition nr 285.

Avgåvos och bordlades nedannämnda motioner:
nr 340, av herr *Carlsson, Olof*, m. fl.,
nr 341, av herr *Branting*, och
nr 342, av herr *Branting*,
alla i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till civilförsvarslag, m. m.

Justerades protokollsutdrag för denna dag, varefter kammarens sammanträde avslutades kl. 4.08 eftermiddagen.

In fidem
G. H. Berggren.

Onsdagen den 31 maj.

Kammaren sammanträdde kl. 11 förmiddagen.

Jämlikt § 20 av kammarens ordningsstadga hade herr *Wistrand* till hans excellens herr statsministern framställt följande fråga: »Kan riksdagen för framtiden försäkras om att kungl. propositioner omedelbart efter avlämnandet göras tillgängliga för riksdagens ledamöter genom utdelning i tryckt skick?»

Ang. tiden för kungl. propositioners utdelning.

Hans excellens herr statsministern **Hansson**, som tillkännagivit, att han hade för avsikt att vid detta sammanträde besvara nämnda fråga, erhöi ordet och anförde: Herr talman! Herr *Wistrand* har frågat mig: kan riksdagen för framtiden försäkras om att kungl. propositioner omedelbart efter avlämnandet göras tillgängliga för riksdagens ledamöter genom utdelning i tryckt skick?

Jag kan svara ja på denna fråga under förutsättning, att man i riksdagen intet har att invända mot att avlämnandet av propositioner, som på grund av särskilda förhållanden måste komma riksdagen sent till handa, ytterligare fördröjes i avvaktan på tryckningen.

Herr **Wistrand**: Herr talman! Jag skall be att få tacka hans excellens herr statsministern för svaret på min fråga.

Det visar — om jag rätt tolkat hans excellens uttalande — att åtminstone i ett stort antal sådana fall, då hittills förseningar ägt rum med utdelningen av kungl. propositioner, Kungl. Maj:t har för avsikt att för framtiden tillse, att propositionerna utdelas samtidigt som de avlämnas i riksdagen. Så har hittills långt ifrån alltid varit fallet. Jag tänker då icke endast på den sista beredskapspropositionen, på vilken kanske det förhållande, som hans excellens herr statsministern åsyftade, är tillämpligt, utan också på t. ex. propositionen om civilförsvaret. Enligt en uppgift, som jag fått och som jag tyvärr inte själv varit i tillfälle att kontrollera — men det är ingenting som ger vid handen, att den är oriktig — avlämnades denna proposition på en onsdag och utdelades först en lördag. Jag tänker även på en del andra propositioner, som kommit under vårens lopp, och erinrar mig särskilt propositionen om karolinska sjukhusets utbyggnad, på vilken vi fingo vänta en eller två dagar, innan den kom i tryck.

Ang. tiden för kungl. propositioners utdelning. (Forts.)

Det är uppenbart, att om dessa förhållanden icke efterses av regeringen, blir den frist på 10 dagar, som lämnas riksdagsledamöterna enligt bestämmelserna angående tid för motioners avgivande, fullkomligt illusorisk. Man kan ju inte begära förlängd motionstid uteslutande av den anledningen, att man inte har fått trycket, utan det måste vara andra skäl för en sådan åtgärd, som man ju för övrigt även ur andra synpunkter vill undvika.

Ur dessa synpunkter är jag mycket tacksam för att hans excellens herr statsministern här har yppat sin vilja att göra vad på honom ankommer för att tillse, att det för framtiden blir en bättre ordning härvidlag.

Justerades protokollen för den 24 och den 25 innevarande månad.

Föredrogs och hänvisades till statsutskottet Kungl. Maj:ts proposition nr 285, angående omorganisation av statens informationsstyrelse m. m.

Föredrogs och hänvisades till andra särskilda utskottet nedannämnda motioner:

nr 340, av herr *Carlsson, Olof*, m. fl.,

nr 341, av herr *Branting*, samt

nr 342, av herr *Branting*,

alla i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till civilförsvarslag, m. m.

Föredrogs ånyo konstitutionsutskottets utlåtanden:

nr 25, i anledning av väckt motion angående förtydligande av gällande bestämmelser om besvärshänfällighetsgörande i kommunala mål;

nr 26, i anledning av väckt motion angående viss ändring i gällande bestämmelser om besvär enligt kommunallagarna; samt

nr 27, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen med förslag till ändrad lydelse av § 17 mom. 1, §§ 18 och 20, § 22 mom. 1 samt §§ 24, 26 och 31 regeringsformen m. m.

Vad utskottet i dessa utlåtanden hemställt bifölls.

Föredrogs ånyo statsutskottets utlåtanden:

nr 145, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående uppförande av centrala tvätt- och reparationsanstalter för försvaret jämte en i ämnet väckt motion;

nr 146, i anledning av Kungl. Maj:ts framställningar om anslag å tilläggsstat II till riksstaten för budgetåret 1943/44 dels till Krigsmaterielverket: Merkostnader för vissa fabriksanläggningar, dels ock till Merkostnader för maskinella anordningar för värnpliktsredovisningen;

nr 147, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående ersättning för vissa genom krigsförhållandena uppkommande förluster för statstjänstemän m. fl.;

nr 148, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående anslag till anordnande av en mät- och avmagnetiseringsstation i Karlshamn;

nr 149, i anledning av väckt motion om utvidgad granskningsrätt för riksdagens revisorer beträffande statskontrollerade aktieföretag;

nr 150, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående vissa anslag för budgetåret 1944/45 till riks försäkringsanstalten, m. m., jämte i ämnet väckta motioner; samt

nr 151, i anledning av väckt motion angående upprättande i Norrland av en centralanstalt för kirurgisk behandling av lungtuberkulos.

Vad utskottet i dessa utlåtanden hemställt bifölls.

Föredrogs ånyo bevillningsutskottets betänkande nr 40, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till förordning angående fortsatt tillämpning av förordningen den 30 juni 1943 (nr 493) om begränsning i vissa fall av skatt till staten, jämte i ämnet väckta motioner.

Ang. begränsning i vissa fall av skatt till staten.

I en den 21 april 1944 dagtecknad, till bevillningsutskottet hänvisad proposition, nr 250, hade Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen att antaga följande

F ö r s l a g

till

förordning angående fortsatt tillämpning av förordningen den 30 juni 1943 (nr 493) om begränsning i vissa fall av skatt till staten.

Härigenom förordnas, att vad i förordningen den 30 juni 1943 om begränsning i vissa fall av skatt till staten stadgas med avseende å skatt, som påförts skattskyldig på grund av taxering för taxeringsåret 1943, skall äga tillämpning jämväl i fråga om skatt, som påförts skattskyldig på grund av taxering för taxeringsåret 1944; skolande därvid vad i förordningen sägs om 1943 i stället avse år 1944.

Denna förordning träder i kraft dagen efter den, då förordningen enligt därå meddelad uppgift utkommit från trycket i Svensk författningssamling.

Till behandling i samband med förevarande proposition hade utskottet upptagit de under motionstiden vid riksdagens början väckta, till utskottet hänvisade likalydande motionerna nr 247 i första kammaren av herr *Mannerskantz* och nr 385 i andra kammaren av herrar *Lundell* och *Wiberg*, vari hemstälts, att riksdagen måtte i skrivelse till Kungl. Maj:t begära, dels att skyndsamt utredning måtte verkställas rörande möjligheterna till sådan reformering av gällande bestämmelser angående begränsning i vissa fall av skatt till staten, att även kommunalutskylderna inräknades i det maximala skattebeloppet, dels att de förslag, vartill sådan utredning kunde föranleda, måtte snarast föreläggas riksdagen.

Utskottet hade i det nu föredragna betänkandet på åberopade grunder hemställt,

1) att riksdagen måtte, med bifall till Kungl. Maj:ts förevarande proposition nr 250, antaga det vid propositionen fogade förslaget till förordning angående fortsatt tillämpning av förordningen den 30 juni 1943 (nr 493) om begränsning i vissa fall av skatt till staten; samt

2) att de likalydande motionerna I: 247 av herr *Mannerskantz* och II: 385 av herrar *Lundell* och *Wiberg* angående utvidgning av gällande bestämmelser om begränsning i vissa fall av skatt till staten att gälla även kommunalutskylderna icke måtte föranleda någon riksdagens åtgärd.

Ang. begränsning i vissa fall av skatt till staten. (Forts.)

I motiveringen hade utskottet yttrat bland annat:

»Då det i propositionen framlagda förslaget om fortsatt tillämpning av ifrågavarande lagstiftning allenast avser innevarande års taxering, finner utskottet ej anledning tillstyrka bifall till motionärernas hemställan om skrivelse till Kungl. Maj:t i motionernas syfte. Utskottet vill emellertid framhålla, att, därest vid nästkommande års riksdag förslag framlägges om bibehållande av reduktionsregler vid den statliga beskattningen, det synes önskvärt, att frågan huruvida och under vilka förutsättningar kommunalutskylder lämpligen kunna inordnas under dessa regler göres till föremål för närmare undersökning. Skulle en sådan utvidgning av reduktionsreglerna anses kunna och böra genomföras, torde det procenttal av den taxerade inkomsten, vid vilket reduktionen skall inträda, böra höjas. Utskottet förutsätter även, att vid reduktionsreglernas utformning tillses, att dessa regler icke komma att föranleda en minskning av skatteintäkterna för vederbörande kommuner.»

Herr Velander: Herr talman! Jag skall tillåta mig att göra en kort erinran till bevillningsutskottets föreliggande betänkande.

Jag har deltagit i utskottsbehandlingen men var icke i tillfälle att närvara, då utskottets betänkande justerades. Jag var då hemrest. Utskottet har emellertid gjort ett uttalande, som jag icke är beredd att utan vidare godtaga. Den nu gällande skattespärren avser, såsom känt, endast de statliga skatterna och innebär, att ingen skall svara för större statlig skatt än 80 procent av det taxerade beloppet. Nu har man på olika håll ansett, att denna spärre även borde omfatta de kommunala skatterna. Utskottet har också uttalat sig i den riktningen, att, om skattespärren fortfarande kommer att bli gällande, det bör tagas under övervägande, huruvida icke även de kommunala skatterna skola inkluderas däri. Därtill fogar emellertid utskottet det uttalandet, att om man går in för en sådan anordning, bör det procenttal av det taxerade beloppet resp. den taxerade inkomsten, vid vilket reduktionen skall inträda, höjas. Detta tycks innebära, att utskottet är av den mening, att skatteplikten för sådant fall icke bör begränsas till totalt 80 procent av det taxerade beloppet. Jag vill inte här taga upp någon debatt i denna fråga. Eftersom utskottet tar sikte på att det skall bli en utredning i ämnet, anser jag emellertid, att man icke nu bör på något sätt ta ställning till vilket procenttal som vid en blivande eventuell förändring av skattespärren kan anses skälig.

I anslutning till denna ståndpunkt tillåter jag mig, herr talman, att hemställa, att ur utskottets yttrande måtte utgå näst sista mening, som börjar med orden »Skulle en sådan utvidgning» och slutar med orden »böra höjas».

Herr Bärq, Johan: Herr talman! Om man läser bevillningsutskottets uttalande, finner man, att utskottet icke har fällt något bestämt omdöme om denna sak. Om utskottet emellertid icke hade nämnt något alls om detta, hade det legat nära till hands att tro, att det hade varit utskottets avsikt, att man här skulle inbegripa jämväl kommunalutskylderna och att det följaktligen på detta sätt skulle ske en sänkning av maximigränsen. Det är för att förebygga denna misstyding, som utskottet här skrivit: »Skulle en sådan utvidgning av reduktionsreglerna anses kunna och böra genomföras, torde det procenttal av den taxerade inkomsten, vid vilket reduktionen skall inträda, böra höjas.» Det ansågs också betydelsefullt att framhålla, vad som står i fortsättningen, nämligen att en omformulering av bestämmelserna icke bör föranleda en minskning av skatteintäkterna för vederbörande kommuner. Jag

Ang. begränsning i vissa fall av skatt till staten. (Forts.)

kan för övrigt omtala för herr Velandér, eftersom han icke var med vid det tillfället, att tanken på en undersökning, huruvida icke en höjning av gränsen borde ske, icke mötte någon gensaga i utskottet.

Jag ber, herr talman, att få yrka bifall till den formulering av motive- ringen, som återfinnes i utskottets betänkande.

Sedan överläggningen ansetts härmed slutad, yttrade herr talmannen, att i avseende på det nu ifrågavarande betänkandet yrkats dels att vad utskottet hemställt skulle bifallas med godkännande av utskottets motivering, dels ock, av herr *Velandér*, att utskottets hemställan skulle bifallas med den ändring i motiveringen, att den mening, som å s. 5 rad 9 uppifrån i det tryckta be- tänkandet började med orden »Skulle en sådan utvidgning», utelämnades.

Därefter gjordes propositioner, enligt berörda yrkanden; och förklarades pro- positionen på bifall till utskottets hemställan med godkännande av motivering- en vara med övervägande ja besvarad.

Föredrogs ånyo och lades till handlingarna bevillningsutskottets memorial nr 41, med föranledande av kamrarnas skiljaktiga beslut rörande utskottets betänkande nr 36 i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till förordning om ändring i förordningen den 18 juni 1937 (nr 436) angående för- säljning av rusdrycker, m. m., såvitt propositionen hänvisats till bevillnings- utskottet, jämte i ämnet väckta motioner.

Föredrogs ånyo första lagutskottets utlåtanden:

nr 35, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag an- gående behörighet för militär befälhavare att ålägga ersättningsskyldighet, m. m.;

nr 36, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag an- gående ändring i lagen den 17 oktober 1900 (nr 82 s. 1) om straffregister;

nr 37, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag an- gående upphävande av 9 § lagen den 7 maj 1918 (nr 294) om särskilda tings- sammanträden för handläggning av vissa mål och ärenden;

nr 38, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående rätt att i mål och ärenden som tillhöra domstols handläggning insända handlingar med posten m. m.; samt

nr 39, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag an- gående ändrad lydelse av 20 § lagen den 9 april 1937 (nr 119) om verkstäl- lighet av bötesstraff.

Vad utskottet i dessa utlåtanden hemställt bifölls.

Föredrogs ånyo första lagutskottets utlåtande nr 40, i anledning av väckt motion om lagstiftning angående offentliga insamlingar.

I en inom andra kammaren väckt, till lagutskott hänvisad motion, nr 161, vilken behandlats av första lagutskottet, hade herr *Hedlund* i Östersund hem- ställt, att riksdagen måtte för sin del antaga det förslag till förordning angä- ende offentliga insamlingar, som upptagits i reservationen till första lagut- skottets utlåtande nr 58 vid 1942 års lagtima riksdag, med de jämkningar däri, som dels föranleddes av att förordningen icke skulle vara tillämplig å insamlingar, som anordnades av nykterhetsorganisation, och dels vid ärendets utskottsbehandling funnes erforderliga eller lämpliga.

*Om lagstift-
ning ang.
offentliga
insamlingar.*

Om lagstiftning ang. offentliga insamlingar. (Forts.)

Utskottet hade i det nu föreliggande utlåtandet gjort vissa uttalanden rörande behovet av en lagstiftning på förevarande område, varefter utskottet anfört bland annat följande:

»Ehuru utskottet sålunda finner starka skäl tala för att en offentlig kontroll av insamlingsverksamheten kommer till stånd, kan utskottet icke tillstyrka motionärens yrkande att riksdagen nu skulle antaga det förslag till förordning angående offentliga insamlingar, som framlades i reservationen till utskottets förutnämnda utlåtande. Utskottet anser nämligen detta förslag lämna rum för vissa anmärkningar och ser sig icke heller i stånd att, med beaktande av de mångskiftande synpunkter som kunna anläggas på denna fråga, utarbeta och för riksdagen framlägga förslag till lagstiftning i ämnet. En lagstiftning på detta område måste nämligen såsom utskottet i nämnda utlåtande uttalat föregås av en ny allsidig utredning. Vid denna höra de av utskottet i utlåtandet anförda synpunkterna beaktas. Erfarenheterna av den kontrollerande verksamhet som utövas av Näringslivets granskningsnämnd torde också kunna bli av stort värde vid lagstiftningsarbetet.

På grund av vad sålunda anförts finner utskottet det angeläget att Kungl. Maj:t med uppmärksamhet följer utvecklingen på detta område och efter den förnyade utredning, varom 1942 års riksdag hemställt, för riksdagen framlägger förslag till lagstiftning i ämnet. Tillräckliga skäl att till Kungl. Maj:t rikta någon ny framställning härom finner utskottet — i betraktande av den korta tid som förflutit sedan riksdagens föregående hemställan — icke föreligga. Med hänvisning härtill får utskottet hemställa att förevarande motion, II: 161, icke måtte till någon riksdagens åtgärd föranleda.»

Herr Schlyter: Herr talman! Jag har i detta ärende inom utskottet ansett önskligt, att utskottet hade tillstyrkt riksdagen att skriva till Kungl. Maj:t och begära skyndsamt förslag i det ommotionerade ärendet. Utskottets majoritet har emellertid ansett, att då riksdagen skrev för två år sedan, skäl till en ny skrivelse till Kungl. Maj:t i ämnet icke föreligga. Då jag inte ägt möjlighet att reservationsvägen här i kammaren yrka bifall till den mening, som jag har gjort gällande inom utskottet, har under utskottets utlåtande icke kommit att stå någon reservation ifrån min sida.

Om kammarens ledamöter vilja ta del av de yttranden som i detta ärende ha inforrats av utskottet, skall kammaren finna, att samtliga hörda länsstyrelser ha understrukit behovet av lagstiftning i ämnet. Även socialstyrelsen, vars yttrande refereras först bland hörda myndigheter på s. 8 i utlåtandet, understryker detta. Socialstyrelsen säger, att den vidhåller sin ståndpunkt, »att en av det allmänna anordnad kontroll av offentliga insamlingar är i högsta grad av behovet påkallad». Styrelsen kan icke finna, »att granskningsnämndens tillkomst gjort en offentlig kontroll av insamlingsverksamheten överflödigt». Socialstyrelsen tillstyrker därför, »att riksdagen måtte i skrivelse till Kungl. Maj:t ånyo hemställa, att förslag till lagstiftning om kontroll över offentliga insamlingar efter verkställd omarbetning åter framläggas för riksdagen».

Nästa utlåtande är ifrån överståthållarämbetet, som mycket ingående redogör för ett flertal av ämbetet konstaterade missbruk av de offentliga insamlingarna. Nedtill på s. 10 omtalar överståthållarämbetet, »att sedan hösten 1943 kriminalavdelningen haft att verkställa utredningar angående ett femtiotal organisationers insamlingsverksamhet. Insamlingarna hava inbringat omkring två miljoner kronor, varav nära hälften tillfallit de personer, som yrkesmässigt åtagit sig att anordna insamlingarna. Vid dessa utredningar har bland annat framkommit, att en känd organisation till en ackvisitör för en

Om lagstiftning ang. offentliga insamlingar. (Forts.)

summa av 2 000 kronor per år försålt ensamförsäljningsrätten till organisationens brevmärken, av vilka sedan under enbart ett år sålts för omkring 100 000 kronor.» Där gick det således 98 000 kronor till insamlaren för kostnader och i förtjänst!

Även andra synpunkter framhållas av överståthållarämbetet, som slutar med ett uttalande, att det bör finnas rätt att förbjuda insamlingar och att det framför allt städse bör finnas tillfälle att få insamlingar reviderade.

Om vi fortsätta med yttrandena, säger länsstyrelsen i Malmöhus län på s. 15, att »efter det förevarande lagstiftningsfråga år 1942 behandlades av riksdagen, behovet av en kontroll över den offentliga insamlingsverksamheten blivit ytterligare ådagalagt». Länsstyrelsen i Göteborgs och Bohus län framhåller i sitt yttrande på s. 16, undertecknat av Malte Jacobsson: »Att behov föreligger av en lagstiftning om kontroll över offentliga insamlingar torde klart bekräftas av erfarenheten. Såvitt länsstyrelsen kunnat finna, borde det förslag till förordning i ämnet, som utarbetades av reservanterna inom första lagutskottet vid 1942 års riksdag, vara det av hittills framlagda förslag, som är bäst ägnat att på ett tillfredsställande sätt lösa den föreliggande frågan. I huvudsak tillstyrker länsstyrelsen därför detta förslag.» Det är samma förslag som motionären har hemställt, att riksdagen efter erforderliga omarbetningar måtte för sin del antaga. Även länsstyrelsen i Värmlands län uttalar sig på s. 18 i samma riktning. Alla av utskottet hörda länsstyrelser ha således understrukit behovet av kontroll över de offentliga insamlingarna.

Vad som har inträffat efter det att för två år sedan riksdagen skrev till Kungl. Maj:t i samband med avslaget på det då av Kungl. Maj:t framlagda förordningsförslaget är, att en del representanter för näringslivet ha tagit kontrollen i sin egen hand och tillsatt en nämnd med uppgift att bevaka näringslivets intressen i denna sak. Den kallas för näringslivets granskningsnämnd för gåvor och understödsannonser. Även denna nämnd har hörts av utskottet, och dess utlåtande börjar nederst på s. 27. Nämnden förklarar nederst på s. 28, att dess verksamhet är »inskränkt till att på förevarande område tillvarataga allenast näringslivets intressen; den stora allmänhetens intressen härvidlag falla utanför nämndens verksamhetsområde». Den erfarenhet, som denna nämnd redan hunnit inhösta och alltjämt förvärfvar, kan givetvis bli till nytta för den slutliga lagstiftningen i ämnet, men nämndens tillvaro är tydligen icke någon anledning att icke införa kontroll över insamlingarna i allmänhetens intresse.

Jag nämnde, att överståthållarämbetet hade framställt de båda kraven på redovisning och möjlighet till förbud mot sådana insamlingar som visa sig vara olämpliga. Jag erinrar mig att för några år sedan en numera mycket känd svindlare på insamlingsverksamhetens område härjade nere i Skåne och samlade in pengar till något som kallades för Svensk samling. Det var ingalunda alla som läto sig duperas av honom. Jag läste i Sydsvenska Dagbladet Snällposten på den tiden en varning emot detta insamlingsföretag. Men man hade intet medel i sin hand att stävja det. Hade det funnits en lagstiftning, som hade möjliggjort för dem som här voro närmast intresserade, således det parti som Sydsvenska Dagbladet Snällposten företräder, att gå till någon myndighet och anhålla om att få till stånd en granskning av detta insamlingsföretag och eventuellt förbud mot detsamma, hade åtskilliga hundratusen kronor sparats för svenska medborgare, som trodde sig skjuta samman dessa pengar för ett nyttigt ändamål.

Det kan, herr talman, inte vara mycken mening med att här stå och berätta historier från det pågående insamlingsväsendet. Men jag kan inte neka mig att nämna en liten detalj, som jag har mig bekant, såsom belysande för in-

Om lagstiftning ang. offentliga insamlingar. (Forts.)

samlingsmentaliteten på vissa håll. Det var en känd specialist på välgörenhet, som skulle företaga en resa till ett av våra grannländer. Han ansåg i resekostnaderna ingå nya sidenunderkläder för sig själv, som han lät inköpa och debitera insamlingen. Det är ju en bagatell, men det visar i alla fall, att det är lämpligt att det blir revision på från allmänheten insamlade medel.

Utskottet slutar med en punkt, som jag särskilt tycker inte är vidare lämplig. Jag kan nämna, att i det inom utskottet först utdelade förslagstrycket, för vilket presidiet var ansvarigt, uttalades önskvärdheten av att Kungl. Maj:t »skyndsammast möjligt för riksdagen framlägger förslag till lagstiftning. Tillräckliga skäl att till Kungl. Maj:t nu avlåta någon skrivelse i ämnet finner utskottet emellertid icke föreligga» — hette det i detta tryck — »då det torde finnas anledning förvänta att Kungl. Maj:t på grund av riksdagens skrivelse av år 1942 samt därefter inträffade upprepade missbruk av offentliga insamlingar utan någon ny riksdagsskrivelse upptager frågan till ny och skyndsamt utredning». På yrkande av en ledamot från andra kammaren blev denna sats utbytt mot den artighet mot Kungl. Maj:t, som innehålles i sista punkten i utskottets utlåtande, där det heter: »Tillräckliga skäl att till Kungl. Maj:t rikta någon ny framställning härom finner utskottet — i betraktande av den korta tid som förflutit sedan riksdagens föregående hemställan — icke föreligga.»

Jag anser, herr talman, att det icke förflutit så kort tid, då två år gått utan att detta ärende återupptagits till behandling, fastän man så gott som dagligen och stundligen får bevis för det oefterrättliga tillstånd som för närvarande råder på detta område. Då jag emellertid icke kan framställa något yrkande om det slut, som jag skulle önskat i detta ärende, har jag, herr talman, för närvarande intet yrkande att göra.

Herr Siljeström: Herr talman! När för två år sedan en proposition framlades med förslag till lag angående kontroll över offentliga insamlingar, mötte denna proposition ett motstånd, som på en gång var tveksamt och bestämt. Tveksamheten torde ha härlett sig därav, att man i sak måste ge Kungl. Maj:t rätt i att här förelåg verkligen ett behov att lagstifta i ämnet. Det var litet svårare att analyserna, varifrån det bestämda motståndet kom, men man fick nästan den uppfattningen, att det härrörde från att man fick för sig, att bakom propositionen och dess tillskyndare fanns en önskan att komma välgörenheten till livs. Detta skärpte motståndet och åstadkom att riksdagen avslog den kungl. propositionen, samtidigt som man dock skrev till Kungl. Maj:t med anhållan om ett nytt förslag i ämnet.

Det torde, såvitt jag förstår, vara alldeles onödigt att här tillbakavisa den uppfattningen — om den nu verkligen fanns — att det hos dem, som önskat en positiv lagstiftning i ämnet, skulle ha funnits någon som helst ovilja mot den välvilja, som ligger bakom all insamlingsverksamhet. Emellertid har under de två år, som förflutit sedan denna proposition framlades, mycket inträffat. Den föregående ärade talaren har ju genom att uppläsa yttranden, som utskottet har inhämtat med anledning av motionen, visat, att hos alla de hörda myndigheterna och sammanslutningarna finns en bestämd uppfattning, att här måste något göras. Det torde också för alla inom denna kammare stå fullt klart, att under dessa två år har på detta område inträffat så mycket att det icke längre går att låta sig nöja med de rådande förhållandena. Därom torde också numera utskottet vara fullt ense, då ju utskottet i sin slutkläm säger: »På grund av vad sålunda anförts finner utskottet det angeläget att Kungl. Maj:t med uppmärksamhet följer utvecklingen på detta område och efter den förnyade utredning, varom 1942 års riksdag hemställt, för riksdagen framlägger för-

Om lagstiftning ang. offentliga insamlingar. (Forts.)

slag till lagstiftning i ämnet». Jag är emellertid i likhet med herr Schlyter missnöjd med att det i utskottets slutkläm har kommit att inflyta ytterligare en mening, som på något sätt tar tillbaka, vad man vill ha sagt i den första meningen. Man liksom stryker över och går vidare, som om ingenting hade hänt. Jag är av den uppfattningen, att det, som har inträffat under dessa två år, är av den utomordentliga beskaffenhet, att det icke går att längre vila på hanen, utan att här måste något göras. Jag anser det därför vara önskvärt, att man, när riksdagen nu har att fatta ställning till denna fråga, inte är fullt så beskedlig som utskottets utlåtande ger vid handen, utan verkligen med fasthet och bestämdhet säger ifrån, att nu vill man verkligen ha en lagstiftning på detta område.

Jag tillåter mig, herr talman, att framställa det yrkandet, att ur sista stycket i utskottets motivering den mening, som börjar med orden »Tillräckliga skäl» och slutar med »icke föreligga», skall utgå och att kammaren i övrigt måtte bifalla utskottets hemställan.

Häri instämde herr *Anderson, Axel Ivar*.

Herr Linnér: Herr talman! Det anförande, som utskottets ärade ordförande nyss höll, var i någon mån ägnat att väcka förvåning, eftersom han i detta endast gav skäl för ett bifall till motionen, men icke omnämnde något av de skäl, som föranlett utskottet att komma till det slut, vartill utskottet kommit. Jag skall därför be att något få gå in på dessa skäl.

Läget är ju det, att för två år sedan behandlade riksdagen ett förslag i detta ämne, framkommet genom en kungl. proposition. Detta förslag förkastades av riksdagen, och riksdagen skrev till Kungl. Maj:t med anhållan om en ny utredning. Nu har samma förslag, som då förelåg till riksdagens avgörande i form av en reservation, kommit fram motionsvägen. Vid den mycket ingående granskning, som första lagutskottet har ägnat detta förslag, har utskottet på nytt funnit att det föreligger precis samma svårigheter att på tillfredsställande sätt lösa frågan om en reglering av de offentliga insamlingarna, som man då konstaterade.

Jag skall inte närmare gå in på detta i vidare mån än att jag vill påpeka, att med detta förslag skulle straff drabba en hel del insamlare, som i det allra bästa syfte föranstalta om insamlingar men som inte ha någon tanke på att denna verksamhet, som har mycket gamla traditioner i vårt land, skulle behöva underkastas en anmälan till någon polismyndighet.

Om man sedan skulle gå in på det alternativ, som av utskottets majoritet år 1942 togs upp till skärskådande, nämligen en klyvning av lagregleringen med hänsyn till mindre insamlingar och riksinsamlingar eller med hänsyn till det ändamål, som i vissa fall skulle vara föremål för insamling, så visar det sig att en sådan klyvning möter mycket stora tekniska svårigheter. Utskottet har därför på nytt kommit till det resultatet, att denna fråga icke är mogen för sin lösning.

Samtidigt har utskottet konstaterat förekomsten icke endast av de fall, som herr Schlyter nyss refererade, utan också åtskilliga andra missförhållanden, och dessa missförhållanden ha också föranlett utskottet att göra någonting mer än att blott hänvisa till sin skrivelse för två år sedan. Om man betraktar dessa missförhållanden, så finner man att vissa av dem äro av den beskaffenheten, att de sannolikt redan nu kunna åtkommas genom strafflagens bestämmelser om oredlighet i vissa former, andra kunna det däremot icke. Att på ett lämpligt sätt draga gränsen innebär återigen en mycket stor teknisk svårighet, som det icke var möjligt för utskottet att i detta sammanhang lösa.

Om lagstiftning ang. offentliga insamlingar. (Forts.)

Utskottet förklarar också att utskottet icke har ansett sig vara i stånd att självt utarbета och för riksdagen framlägga förslag till lagstiftning i ämnet på grund av de mångskiftande synpunkter, som kunna anläggas på denna fråga.

Därtill kommer, att från den verksamhet, som näringslivets granskningsnämnd för gåvor och understödsannonser nu utövar, är att hämta en mycket värdefull belysning av dessa frågor. Och denna nämnd, som således har en förut icke befintlig erfarenhet, har själv avslutat sitt yttrande med att nämnden får »för sin del i avvaktan på närmare erfarenheter rörande sin verksamhet avstyrka bifall till den föreliggande motionen».

På dessa grunder har utskottet intagit sin ståndpunkt. Denna ståndpunkt innefattar en positiv åtgärd, när utskottet uttalar en hänvändelse till Kungl. Maj:t men också en nödig försiktighet, då utskottet säger att utskottet icke har kunnat ange några bestämda riktlinjer och därför finner tillräckliga skäl att rikta en ny framställning till Kungl. Maj:t icke för närvarande föreligga. Utskottets majoritet inklusive — egendomligt nog — dess ordförande har funnit denna ståndpunkt vara den riktiga.

Jag ber, herr talman, att få yrka bifall till utskottets förslag.

Herr Johanson, Karl August: Herr talman! Jag var en av dem, som år 1942 medverkade till att det då föreliggande förslaget inte antogs, men jag gjorde det inte med den motivering som herr Siljeström nyss anförde. Jag deklarerade nämligen i debatten vid det tillfället min anslutning till ett förslag, varigenom man skulle kunna komma åt missbruk vid insamlingar, men jag ansåg att det inte skadade att man uppsköt frågan ett år för att få fram ett bättre förslag än det som då förelåg. Jag ansåg nämligen att det inte var tillfyllest. Jag hade avlämnat en motion som avsåg att man skulle tillförsäkra de ideella föreningarna, och främst nykterhetsorganisationerna, en viss rätt att kunna företaga sina insamlingar så att säga vid sidan om förslagets bestämmelser. Utskottet hade mycket välvilligt behandlat denna motion, men jag ansåg i alla fall att det inte kunde vara någon risk, om man väntade ett år på ett nytt och bättre förslag.

Sedan dess har det gått två år, och intet förslag har kommit från Kungl. Maj:t. Jag anser att ett förslag borde ha kommit fram. Jag kan i övrigt inte förstå, hur första lagutskottet nu, efter en hänvisning till alla de utlåtanden som föreligga och av vilka utskottets ärade ordförande har refererat en hel del, har kunnat komma till en så negativ inställning som att förklara, att tillräckliga skäl att till Kungl. Maj:t rikta en ny framställning nu inte skulle föreligga. Det föreligger tvärtom enligt min mening så starka skäl, att Kungl. Maj:t under de två åren borde ha kommit med ett förslag, som täckt de önskemål som uttalades vid 1942 års riksdag.

Jag anser att de skäl som äro anförda för det förslag som framställdes av herr Siljeström, nämligen om strykning av viss del av utskottets motivering, äro så bärande, att man utan vidare kan ansluta sig därtill. Jag skall därför inte orda mer om denna sak, herr talman, utan nöjer mig med att yrka bifall till herr Siljeströms förslag.

Herr statsrådet Bergquist: Herr talman! Trots att det här gäller en motion, som ett till synes enhälligt lagutskott har avstyrkt, skall jag med anledning av vad som yttrats i debatten be att få säga några ord.

Herr Schlyter fann det anmärkningsvärt att Kungl. Maj:t, trots att två år nu förflutit sedan riksdagen skrev och begärde utredning och förslag i ämnet, inte gjort någonting åt saken. Det har också från andra talare påpekats att under de två år som gått, sedan riksdagen skrev, åtskilligt inträffat, som borde ha

Om lagstiftning ang. offentliga insamlingar. (Forts.)

föranlett Kungl. Maj:t att taga upp frågan och skyndsamt framlägga förslag för riksdagen.

Jag skall gärna erkänna att det inte enbart är bristande tid och en mängd andra utredningar, som har gjort att jag inte ännu tagit upp denna fråga till omprövning. Jag hör liksom herr Linnér till dem, som äro ganska tveksamma när det gäller värdet av en lagstiftning på detta område och framför allt när det gäller den lämpliga utformningen av en sådan lagstiftning. Jag kan inte komma ifrån ett intryck av att de önskemål om lagstiftning, som här kommit fram, i viss mån äro ett uttryck för den övertro på lagstiftningens förmåga att rätta till allting, som man då och då möter. Enligt min mening föreligger, om man här vill göra någonting, ett verkligt svårt lagstiftningsproblem. Man kan skapa en mycket restriktiv lagstiftning — det är nämligen nödvändigt att göra lagstiftningen mycket restriktiv, om man vill ge effektivitet åt den kontroll som man vill genomföra. Skulle man tillgripa en sådan restriktiv lagstiftning, så innebär det, att man under kontrollen måste draga in en hel del insamlingar och en hel del välgörande verksamhet, som i och för sig icke äro i behov av kontroll, men som man för fullständighetens skull och för att det inte skall bli några kryphål måste lägga in under lagstiftningen. Jag tror att en sådan restriktiv och på det sättet effektiv lagstiftning skulle möta ett mycket starkt motstånd icke endast i riksdagen utan också från de stora organisationer, som utföra ett betydelsefullt arbete på detta område. Den behandling, som Kungl. Maj:ts förslag fick vid 1942 års riksdag, innebär ett ganska belysande exempel på hur man reagerar mot en för långt gående lagstiftning.

Naturligtvis kan man då tänka sig möjligheten att släppa efter på restriktiviteten och försöka få till stånd en lagstiftning, som ger en viss kontroll över insamlingarna, men som dock inte går så långt som man tidigare tänkt sig. Men en sådan lagstiftning kan enligt min mening innebära en direkt fara. Om man gör en lagstiftning som är mera lös och som bara innefattar vissa bestämmelser om anmälningsskyldighet och dylikt, kan en sådan lagstiftning i det allmänna medvetandet uppamma den uppfattningen, att man dock sört för att de insamlingar, som komma till stånd, verkligen äro på alla sätt lojala och välskötta och att det inte kan riktas några anmärkningar mot dem. Men en dylik mindre restriktiv lagstiftning kan i själva verket icke innebära någon verklig garanti för att de insamlingar, som komma till stånd, äro fullt lojala eller skötas på ett fullt tillfredsställande sätt.

Detta lagstiftningsproblem är alltså enligt min mening utomordentligt svårt, och man kanske har anledning att fortfarande i viss mån se tiden an. Jag vill erinra om att den granskningsnämnd, som tillsatts inom näringslivet, i sitt yttrande direkt framhållit, att man nog bör avvakta närmare erfarenheter av denna privata granskningsverksamhet, innan man skrider till lagstiftningsåtgärder på detta område.

Jag tror att man också kan påstå, att vad som förekommit i den offentliga debatten och i pressen under senaste tiden har på ett alldeles särskilt sätt fäst allmänhetens uppmärksamhet på att man bör iakttaga en viss försiktighet när det gäller insamlingar, även då de framträda såsom handhavda av trovärdiga personer och förtjänta av understöd. Behovet av en lagstiftning kanske därför inte har ökat så synnerligen mycket under de sista åren, utan det har tvärtom blivit så, att allmänheten själv iakttar större försiktighet.

Jag tror alltså att man i detta hänseende gör klokt att ännu en tid avvakta och se, hur utvecklingen kan gestalta sig. Jag har inte velat underlåta att i denna debatt deklarerera denna min något ljumma inställning till hela denna lagstiftningsfråga. Men jag vill också samtidigt tillägga, att denna min inställning naturligtvis inte utesluter, att jag med uppmärksamhet kommer att följa

Om lagstiftning ang. offentliga insamlingar. (Forts.)

vad som händer och att jag, om det visar sig vara erforderligt, också kommer att framlägga förslag om en laglig reglering av detta område.

Herr **Wagnsson**: Herr talman! Jag ber först att få uttrycka min stora glädje över det anförande, som nyss hållits från statsrådsbanken. Den uppfattning, som statsrådet där uttalade, sammanfaller, såvitt jag hörde, helt och hållet med den uppfattning som var den förhärskande inom första lagutskottets majoritet. Det fanns ett visst intresse att få till stånd en reglerande lagstiftning på detta område, men det fanns också en allvarlig oro för att man kunde gå fram på ett sådant sätt, att man skadade ideella intressen, förhindrade eller i varje fall försvårade en verksamhet, som det inte ligger i statsmakternas intresse att resa några svårigheter i vägen för.

Ett bifall till den föreliggande motionen måste anses uteslutet, då den ju helt bygger på det förslag, som riksdagen för två år sedan avvisade, med den enda ändringen att man nu bland de organisationer, som skulle undantagas från en lagstadgad kontroll, upptagit även nykterhetsorganisationerna. Men också de övriga invändningar, som utskottet gjorde i sitt yttrande år 1942, kvarstå fortfarande med samma tyngd som då erinringarna framfördes. Jag hänvisar till vad som finnes återgivet i det föreliggande utskottsutlåtandet på s. 2, där bl. a. framhålles det önskvärda i att den omsorgsfullt skötta och lojala insamlingsverksamheten får ett stöd genom en lagreglering, som förhindrar osunda eller bedrägliga insamlingar, som kunna skapa misstroende hos allmänheten mot insamlingar överhuvud, men där det också framhålles vikten av att de stora folkrörelserna, vilka som bekant i betydande utsträckning basera sin verksamhet på bidrag från allmänheten, i så stor utsträckning som möjligt lämnas utanför lagstiftningen. Det kan ifrågasättas, heter det, »om ur någon synpunkt behov överhuvud taget föreligger att indraga dessa organisationers insamlingar under kontrollen».

Jag erinrar också om att det icke minst för allmogen i vårt land skulle innebära vissa betydande olägenheter, om också lokala mindre insamlingar, mot vilka i regel inga anmärkningar kunna göras, alldeles i onödan dras in under denna lagstiftning.

Men inte nog därmed. I ett av de yttranden, som utskottet infordrat, finns ett påpekande som synes mig värt att i detta sammanhang särskilt beakta, då det visar risken av förhastade beslut. Frikyrkliga samarbetskommittén påpekar i sitt yttrande, att man visserligen i det föreliggande förslaget — vilket herrar Schlyter och Siljeström 1942 ville godkänna — undantagit sådana insamlingar, som ske i samband med gudstjänster eller andaktsstunder, men att hela den frikyrkliga verksamheten i vårt land baseras på insamlingar, som äro noggrant kontrollerade genom revision, men som huvudsakligen icke företagas i samband med gudstjänst eller annan andaktsövning. Kommittén framhåller därefter: »Oss veterligt förekommer en sådan inskränkning i friheten att insamla medel endast i Tyskland, och erfarenheten visar, att en sådan inskränkning kan vara ett vapen i händerna på en politisk regim, som vill komma vissa religiösa organisationer till livs.»

Även jag vill i likhet med herr statsrådet framhålla, att det är önskvärt att man inte förhastar sig med en lagstiftning på detta område. Sedan propositionen år 1942 avlämnades till riksdagen har ju näringslivet tillsatt en granskningskommitté för gåvor och understödsannonser, och denna granskningsnämnds verksamhet har visat sig vara av stor betydelse. I ett av utskottet infordrat yttrande från denna granskningsnämnd framhålles det som nämndens uppfattning, att det är önskvärt med en reglering av dessa förhållanden genom lagstiftning, men det tillägges: »Då nämnden f. n. icke är be-

Om lagstiftning ang. offentliga insamlingar. (Forts.)

redd att med bestämdhet yttra sig om de närmare linjerna för en dylik lagstiftning, får nämnden för sin del i avvaktan på närmare erfarenheter rörande sin verksamhet avstyrka bifall till den föreliggande motionen.»

Alltså har den mest sakkunniga institutionen, som ingående sysslat med dessa frågor, kommit till den uppfattningen, att man bör skynda långsamt och att man inte bör förhastna sig, då man fattar ett beslut.

Med stöd av vad jag här sagt tillåter jag mig, herr talman, att yrka bifall till utskottets utlåtande i det skick det föreligger. Jag kan göra det så mycket hellre, som utskottets ärade ordförande för sin del icke i utskottet anmält någon avvikande mening rörande formuleringen av utskottsutlåtandet. Han har ju själv varit med om att kompromissvis acceptera det framlagda förslaget. Jag kan inte underlåta att uttrycka en stillsam förvåning över att han öppnade denna debatt på det sätt som skedde.

Herr Siljeström: Herr talman! Med anledning av herr Linnérs yttrande vill jag göra kammaren uppmärksam på att här föreligger en motion, som innehåller ett utförligt och fullständigt förslag till lag på området. Denna motion har utskottet enhälligt avstyrkt, därför att utskottet ansett det vara utslutet, att riksdagen på egen hand skulle lagstifta här. En stor del av herr Linnérs anförande rör just denna motion, men utskottet har aldrig menat, att man skulle binda sig vid formuleringen eller innehållet i motionens lagtext, utan utskottet har uttryckligt sagt ifrån, att det behövs en ytterligare utredning och att man inte utan vidare kan ta detta förslag. Jag finner också, när jag läser det utlåtande, som avgivits av den av herr Linnér och även av herr statsrådet och chefen för justitiedepartementet åberopade näringslivets granskningsnämnd, att den avstyrker det förslag, som utskottet hade att ta ställning till, nämligen motionen med det därtill fogade lagförslaget. Visserligen säger granskningsnämnden också, att den verksamhet, som nämnden kan komma att utöva, kan få betydelse för den kommande lagstiftningens innehåll, men nämnden är dock fullt på det klara med att en lagstiftning erfordras på området.

Nu har herr Linnér också sagt, att det är så svårt att lagstifta på detta område. Då skulle jag vilja svara något, som jag inte trodde jag skulle behöva säga till en så ytterst erfaren lagstiftare som herr Linnér: säg mig det område, som det inte är svårt att lagstifta på! Det är svårt på nästan alla områden. Man kan inte precis stampa fram en lag ur marken, utan det fordras verkligen långt arbete, mycken omtanke och ett oavlätligt brottande med svårigheter, som ständigt resa sig — även på de, såsom man tycker, allra enklaste och naturligaste områden. Att man möter svårigheter kan efter mitt sätt att se på saken icke vara något skäl att underlåta att lagstifta. Svårigheter måste man, så vitt jag förstår, ständigt möta.

Herr statsrådet och chefen för justitiedepartementet framhöll vidare, att organisationer inom många områden — nykterhetsrörelsens, det religiösa området och andra — måste beröras av en sådan här lagstiftning. Herr statsrådet såg med all rätt, och det vill jag helt instämma i, att skall man stifta en sådan här lag, måste den bli ganska restriktiv. Eljest blir det ingen effektiv lagstiftning, utan det blir ständiga kringgåenden. Men herr statsrådet reagerade inför detta med tanke på just de organisationer, som jag omnämnde, och det missnöje, som en sådan lagstiftning skulle utlösa hos dem. De skulle betrakta den som i viss mån riktad mot den filantropiska verksamhet dessa organisationer ofta utöva genom insamlingar för välgörande ändamål. Men när på vissa områden, som inte kontrolleras av lag, missförhållanden uppstå

Om lagstiftning ang. offentliga insamlingar. (Forts.)

och få en viss omfattning, får man väl lov att lagstifta, även om man därmed skulle begränsa rörelsefriheten för de lojala. Så är det väl ständigt. Man kan nämna otaliga exempel på att en lagstiftning för att träffa missbruk även måste begränsa rörelsemöjligheterna för de lojala. Hur är det med hela nykterhetslagstiftningen? Den utmärkes väl just därav, att den stora, lojala mängden av Sveriges medborgare måste finna sig i betydande inskränkningar med hänsyn till de missbruk, som en obegränsad frihet på detta område skulle leda till.

När man nu här hör talarna från första lagutskottet — jag skall kanske tala om, att jag inte har varit med vid utskottets behandling av denna fråga — förstår man ännu mer, att dess ordförande uppträder här och gör gällande en mening, vilken i viss mån avviker från den, som kommit till uttryck i utskottet. Ty man märker, att det på vissa håll inom utskottet tycks råda ganska stort motstånd mot denna lagstiftning. Man finner ju även av herr statsrådets uttalande, att han också ställer sig ganska ljum till denna tanke. Detta styrker mig i min uppfattning, att för att här skall göras någonting, för att man skall komma till ett resultat och råda bot på de missförhållanden, på vilkas existens jag tror att ingen av oss tvivlar, kräves det, att riksdagen mera bestämt än som framgår av utskottets utlåtande säger ifrån vad den vill.

Jag ber därför, herr talman, att få vidhålla mitt yrkande.

Herr **Linnér** erhöll nu ordet för kort genmäle och yttrade: Herr talman! Om det skall vara någon innebörd i det yrkande, som herr Siljeström har framställt, nämligen att ta bort en viss passus i utskottets utlåtande, måste den väl vara, att detta utlåtande skall få en skarpare inriktning, en inriktning, där riksdagen skulle fordra en snabbare behandling och framföra en mera ovillkorlig önskan om lagstiftning på detta område.

Det är mot denna skärpning jag har vänt mig, och jag har motiverat denna invändning mot skärpningen med att framhålla, att det en gång utarbetade lagförslaget icke var tillfredsställande och att nya försök till lagstiftning på detta område komme att möta mycket stora svårigheter, därför att man här har en konflikt mellan å ena sidan rättsvårdsintresset och å andra sidan de ideella intressen, som det gäller att icke träda för när. Det var därför jag ansåg, att man borde avvakta ytterligare erfarenhet, och jag trodde mig kunna lägga in samma mening i utskottets enhälliga utlåtande.

Herr **Schlyter**: Herr talman! Justitieministern framlade två alternativa linjer, efter vilka en lagstiftning skulle kunna ske. Dels talade han om en mera restriktiv lagstiftning och belyste, vilka olägenheter som skulle vara förbundna med den, dels talade han om en lagstiftning, som öppnade möjlighet till kontroll mera i enstaka fall, och han antydde avigsidan även av den sortens lagstiftning.

Jag vill gärna ha sagt här, herr talman, att herr statsrådet säkerligen har hela utskottet bakom sig i sin kritik av den första lagstiftningslinjen. Det har inte förelegat någon önskan att genom mycket detaljerade bestämmelser försvåra den lojala insamlingsverksamheten. Vad åter den andra linjen beträffar, förefaller det mig, som om den ungefär skulle sammanfalla med en linje, som vid 1942 års riksdag rekommenderades av min bänkamrat herr Undén, vilken yttrade: »Jag ifrågasätter, om inte en lagstiftning — — — borde kunna utformas efter den linjen att man möjliggör ingripande i de fall, då det yppas särskild anledning därtill, antingen genom anmälan eller på annat sätt. Polismyndigheten skulle kunna kräva att få se en plan över insamlingen och

Om lagstiftning ang. offentliga insamlingar. (Forts.)

att erhålla uppgift om vilka kontrollföreskrifter, som äro avsedda, eller eventuellt äga rätt att föreskriva särskilda kontrollåtgärder för att medlen skola komma till rätt användning, i sådana speciella fall då myndighetens uppmärksamhet har fästs på en insamling där det möjligen brister i sådana avseenden.» Detta sammanfaller, synes det mig, med min rekommendation i det första anförandet, där jag instämde med överståthållarämbetet i att det framför allt gäller att tillse, att revision av insamlingar kan påkallas och att möjlighet skall öppnas för någon myndighet att förbjuda en insamling som konstateras vara illojal. Det hjälper föga, herr talman, att man, när det hela är slut och det konstateras att man har haft med en svindlare att göra, kan väcka åtal och få honom straffad. Pengarna äro borta, och allmänheten är lurad.

Jag är alldeles ense med mina kolleger i utskottet herrar Linnér och Wagnsson därom, att utskottet icke har kunnat tillstyrka bifall till motionen, d. v. s. den två år gamla reservationen. Mycket har hänt under dessa år. Den reservationen var frukten av ett helt kort utskottsarbete och måste anknyta till den då framlagda propositionen. Sedan dess ha åtskilliga synpunkter framkommit som göra, att om vi i dag skola lagstifta, ha vi andra önskemål som vi vilja få genomförda. Jag tror därför inte, att man kan kalla det för att förhast sig, om vi nu ge uttryck åt den förhoppningen, att vi redan till nästkommande riksdag skulle kunna få se resultatet av en utredning på detta område. Efter allt vad som här är utrett förut av Kungl. Maj:t och nu genom utskottets remissförfarande, förefaller det, som om det inte skulle behöva kräva så lång tid att åstadkomma ett acceptabelt förslag om kontroll inom en begränsad ram.

Herr Wagnsson uttalade sin förvåning över att jag inte i utskottet hade anmält avvikande mening. Men, herr talman, jag läste ju för kammaren upp mitt motförslag till det som blev utskottets utlåtande. Jag har här i förslagstryck det mycket bestämda uttalande för en lagstiftning snarast möjligt, som förkastades i utskottet till förmån för det förslag, som sedan blev utskottets utlåtande. Att jag, när detta utskottsbeslut förelåg, en halv minut innan utskottet måste sluta därför att plena skulle börja i kamrarna, inte utvecklade vad jag nu här anför, nämligen att jag alltjämt var missbelåten med resultatet, det må vara förlåtet.

För att kammaren skall få tillfälle att instämma i önskan om ett positivt resultat av dessa utredningar snarast möjligt ber jag, herr talman, att nu få instämma i herr Siljeströms yrkande att stryka den sista punkten i utskottsmotiveringen.

Det var inte min mening att klandra justitieministern — det föreföll nästan, som om han hade uppfattat det så — för att inte något förslag redan framlagts. Jag förstår mycket väl, att Kungl. Maj:t efter den ljumma inställning som riksdagen intog till detta förslag för två år sedan, lade saken på hyllan. Man förutsåg, att det skulle bli resultatet. Det står i kammarens protokoll, att jag för min del antog, att detta skulle bli följden av det beslut som kammaren fattade. Det förvånar mig därför inte alls. Jag menar bara, att i den nya situation, i vilken vi nu ha kommit, må det vara riksdagen tilllåtet att skriva till Kungl. Maj:t, att vi vore tacksamma att få ett förslag. Och gör riksdagen detta, så tror jag visst, att justitieministern finner möjlighet att på en ganska kort tid framlägga ett fullt tillfredsställande förslag.

Ordet lämnades härefter för kort genmäle till herr **Wagnsson**, som anförde: Herr talman! Det är riktigt, som herr Schlyter nyss yttrade, att han presenterade utskottet ett annat förslag till utlåtande, men att detta av utskottet enhälligt avvisades. Såvitt jag fattade — och jag tror, att alla utskottsledamö-

Om lagstiftning ang. offentliga insamlingar. (Forts.)

terna hade samma intryck som jag — förklarade sig herr Schlyter kunna acceptera det motförslag, som framgick som resultat av debatten. Därför har min förvåning inte blivit mindre genom det inlägg herr Schlyter nu sist gjorde.

Herr **Gärde**: Herr talman! Jag har visserligen inte deltagit i utskottets behandling av den föreliggande motionen. Däremot var jag med om utskottets behandling vid 1942 års riksdag av den proposition, som framlagts i saken, och intog då vid utskottets behandling den ståndpunkt, som sedermera blev riksdagens. Från den handläggning, som jag sålunda har varit i tillfälle att ägna denna fråga, står för mig fullt klart, att den är av mycket ömtålig natur och att den i viss mån berör ganska djupt liggande principiella spørsmål. Man kan fråga sig, hur långt lagstiftaren har rätt att med ett nät av författningar omgärda den enskildes handlingsfrihet, då detta hans handlande har ett fullt lojalt syfte och inte på något sätt kommer i konflikt med vare sig allmän ordning eller säkerhet. Detta avvägningsspörsmål är uppenbarligen av mycket ömtålig natur. Därest man av lojala medborgare på detta sätt ständigt kräver anmälningsskyldighet och framställningar till myndigheter och andra, lämnar man mycket lätt vägen öppen för vad man kan kalla för byråkrati och polisvälde i sämre mening. Man kan också fråga sig, huruvida det är något ur demokratisk synpunkt önskvärt, att på detta sätt den enskildes ansvar för sitt handlande i konkreta situationer ständigt avlyftes från honom och övertas av samhällets organ, som så att säga skola ge anvisning om hur han i varje särskilt fall skall bete sig.

Med detta vill jag visst inte ha sagt, att en lagstiftning på detta område är alldeles onödig. Man har att väga dessa ideella värden, som jag nu antydde, mot de otivelaktiga missförhållanden, som nu förekomma, och vilka utsikter man har att komma till rätta med dessa missförhållanden.

Jag var vid utskottets behandling av detta ärende 1942 av den uppfattningen, att då man krävde en anmälan till polismyndigheten såsom villkor för varje verksamhet på detta område vore detta att gå alltför långt, och att en dylik bestämmelse sannolikt inte skulle nå det avsedda syftet. Lika litet som den, som ämnar begå ett bedrägeri, skulle kunna avhållas från detta syftes förverkligande genom att man ålade honom att i förtid anmäla sin avsikt till polismyndigheten, lika litet tror jag, att man skulle skydda sig från en bedräglig insamling genom att ålägga vederbörande skyldighet att anmäla sig till polisen. Tar han risken av bedrägeribrottet, så tar han nog också risken av det bötesstraff, som underlåtenheten att göra polisanmälan medför.

Med ett ord: dessa frågor äro, som jag redan antytt, av synnerligen komplicerad beskaffenhet. Jag vill visst inte motsätta mig, att en utredning på detta område kommer till stånd, men jag vill då framhålla, att vid denna utredning måste beaktas de synpunkter, som lagutskottet år 1942 anförde och som enligt min mening böra vara grundläggande vid bedömandet av dessa spørsmål. Jag skall be att få för kammaren läsa upp detta uttalande: »Likaväl som det för den omsorgsfullt skötta och lojala insamlingsverksamheten är av värde att genom en lagreglering osunda eller bedrägliga insamlingar, som kunna skapa misstroende hos allmänheten mot insamlingar överhuvud, om möjligt förhindras, är det ett allmänt intresse att lagregleringen icke utformas så, att densamma genom olika formella krav hämmar enskildas och organisationers initiativ till insamlingar för olika välgörande ändamål och den givmildhet i detta hänseende som allmänheten i vårt land visat. Av vikt är också att de stora folkrörelserna, vilka som bekant i betydande omfattning basera sin verksamhet på bidrag från allmänheten, i så stor utsträckning som möjligt lämnas utanför lagstiftningen; det kan ifrågasättas, om ur någon synpunkt behov överhuvud

Om lagstiftning ang. offentliga insamlingar. (Forts.)

taget föreligger att indraga dessa organisationers insamlingar under kontrollen. Utskottet vill vidare påpeka, att även om bestämmelser om anmälningsskyldighet o. d. icke i och för sig kunna sägas innebära någon särskilt betungande förpliktelse, bestämmelserna likväl förutsätta att den enskilde äger kännedom om desamma, vilket särskilt när det är fråga om mindre insamlingar samt gränsfall mellan offentliga och privata insamlingar innefatta ett krav på den enskilde medborgaren, från vilket man ej får bortse.»

Herr talman! Jag ber att med dessa ord få yrka bifall till utskottets utlåtande.

I detta anförande instämde herr *Herlitz*.

Herr **Ström**: Herr talman! Efter herrar Linnérs och Gärdes samt herr justitieministerns anföranden är inte mycket att säga, eftersom deras anföranden klargjort vad det är som gör så många tveksamma inför en sådan lagstiftning som den här föreslagna. Vad som gjort mig tveksam både för två år sedan och nu är, att de principer, som ligga till grund för den föreslagna lagstiftningen, äro ytterst egendomliga.

Enligt förslaget skulle sålunda från offentlig kontroll undantagas — förutom insamlingar för religiöst eller välgörande ändamål i samband med gudstjänst eller annan andaktsutövning och vissa andra slag av insamlingar — jämväl insamlingar, som anordnas av politiskt parti till förmån för partiets verksamhet. Jag måste säga, att allmänheten kommer säkerligen att ha mycket svårt att förstå, varför den, när det gäller insamlingar, i flertalet fall skall vara underkastad en minutiös kontroll, under det att motsvarande kontroll icke skall gälla för de politiska partierna, vilka enligt förslaget skulle kunna anordna praktiskt taget vilka insamlingar som helst utan att bli föremål för kontroll från det allmänna sida. De politiska partierna utöva som bekant en vittomfattande verksamhet. Den omfattar inte bara partiernas administration, utan också partiernas deltagande i val samt förlagsverksamhet och utgivandet av tidningar, understödsverksamhet m. m. De politiska partierna kunna sålunda anordna insamlingar för en rad olika ändamål. Alla sådana insamlingar skulle enligt förslaget vara undantagna från granskning och tillsyn från offentlighetens sida, medan en liten organisation, som anordnar en insamling för ett filantropiskt ändamål, skulle vara underkastad sträng kontroll. Det synes mig vara orimligt att ställa allmänheten inför en sådan dubiös lagstiftning.

Herr Schlyter anförde ett exempel, som skulle tala till förmån för den nu föreslagna lagstiftningen. Han erinrade om det bekanta fallet, då en i dagarna avslöjad svindlare samlade in 300 000 kronor för en organisation, som kallats Svensk samling. I detta fall var det emellertid just fråga om ett politiskt parti, som denne svindlare bildat. Även om en lagstiftning sådan som den nu ifrågasatta då varit genomförd, skulle han och hans parti inte ha varit föremål för offentlig kontroll. Vill man gå fram restriktivt på detta område, måste man sålunda göra helt andra gränsdragningar än vad man nu gjort.

Vidare vill jag erinra om att enligt 8 § i förslaget kan tillstånd att utan anmälan anordna insamling meddelas bl. a. redaktion för tidning eller tidskrift. Man förstår, att allmänheten även skulle finna det egendomligt, om man gjorde undantag för tidningar och tidskrifter. Jag tror, att det vore mycket olyckligt, om tidningarna icke skulle underkastas samma bestämmelser, som medborgarna i allmänhet och deras filantropiska organ vore pliktiga att följa. En undantagsbestämmelse till tidningarnas förmån skulle inte heller vara till fördel för tidningarna själva.

Om lagstiftning ang. offentliga insamlingar. (Forts.)

Hela frågan befinner sig ännu på ett förberedande stadium. Vi ha inte lyckats komma fram till några klara linjer, och vi kunna icke säga oss, att allmänheten skulle finna en lagstiftning i enlighet med de i motionen förordade grunderna tillfredsställande. En sådan lagstiftning skulle med visshet stöta allmänhetens rättsmedvetande, även om den självklart önskar en bättre kontroll över insamlingar.

Jag har föreställt mig, att det skulle vara möjligt att åstadkomma en effektiv kontroll över insamlingar på ett mycket enklare sätt än som nu föreslagits. Om man helt enkelt bestämde, att varje insamling skulle granskas av revisorer, däribland en auktoriserad revisor eller en av vederbörande länsstyrelse tillsatt revisor, skulle detta lösa hela problemet på ett smidigare och snabbare sätt, än om man tillgrepe den omständliga och mycket motsägelsefulla procedur, som föreslagits i den föreliggande motionen.

Jag vill slutligen framhålla, att det är en enda motionär, herr Hedlund i Östersund, som nu tagit upp den tanke, vilken avvisades för två år sedan, och denne motionär, har såvitt jag kunnat fatta, godtagit det utskottsutlåtande, som föreligger, och sålunda gått över på utskottets linje. Icke heller har ordföranden i utskottet, herr Schlyter, reserverat sig, utan utskottets utlåtande är enhälligt. Talar inte allt detta för att utlåtandet innehåller åtskilligt, som vi böra acceptera, och att vi inte böra göra ändringar däri, vilka liksom ställa motivering och kläm emot varandra?

Jag vill sålunda för min del, herr talman yrka bifall till första lagutskottets förslag.

Herr Schlyter: Herr talman! Fastän jag inte finner det vidare uppbyggligt att underhålla kammaren med smådetaljer från utskottsarbetet, vill jag tala om för herr Wagnsson, att vid början av det första sammanträde, som hölls efter behandlingen av detta ärende och vid vilket herr Wagnsson icke var närvarande, sedan föregående sammanträde, såsom jag nyss berörde, måst avbrytas på grund av att klockan slog för plenum, gav jag inom utskottet uttryck åt enahanda betänkligheter som jag anförde i dag och förbehöll mig yttrandefrihet på denna punkt i kammaren.

Herr Siljeström: Herr talman! Bara några korta ord! Ett yttrande, som herr Schlyter förut fällde, gav vid handen, att man möjligtvis kan ha missuppfattat mig, då jag sade, att vi skulle ha en restriktiv lagstiftning. Därmed menade jag inte en lagstiftning, som skulle gå mycket på djupet. Jag menade bara en lagstiftning, som skulle drabba alla — sedan må man ha olika meningar om hur långt man skall gå.

Jag tycker inte, att jag behöver uppehålla mig längre vid vad herr Gärde yttrade, ty var och en bör förstå, att ett bifall till mitt yrkande om utslutande av en liten fras ur utskottets utlåtande inte skulle innebära frihetens och demokratiens undergång här i landet.

Herr Ström framhöll, att här är fråga om en kompromiss, som kommit till stånd i utskottet och som till och med motionären gått med på. Det är ju bekant, att man gärna vill uppnå enighet i ett utskott, och första lagutskottet har nu kommit fram med ett kompromissförslag. Den som inte varit med om kompromissen och står utanför utskottet må det väl emellertid vara obetaget att uttala sitt missnöje med kompromissen och yrka att en mindre avvikelse göres därifrån.

Slutligen vill jag säga till herr Ström, att tar man bort den sista meningen i utskottets motivering, blir det ingalunda någon inadvartens mellan motivering och kläm. De stämma överens ändå.

Om lagstiftning ang. offentliga insamlingar. (Forts.)

Efter det överläggningen förklarats härmed slutad, yttrade herr talmannen, att därunder yrkats dels att vad utskottet i det under behandling varande utlåtandet hemställt skulle bifallas med godkännande av utskottets motivering, dels ock, av herr *Siljeström*, att utskottets hemställan skulle bifallas med den ändring i motiveringen, att sista meningen däri, vilken började med orden »Tillräckliga skäl» och slutade med »icke föreligga», utelämnades.

Sedermera gjorde herr talmannen propositioner i enlighet med dessa båda yrkanden och förklarade sig anse propositionen på bifall till utskottets hemställan med godkännande av motiveringen vara med övervägande ja besvarad.

Herr *Siljeström* begärde votering, i anledning varav uppsattes samt efter given varsel upplästes och godkändes en så lydande omröstningsproposition:

Den, som bifaller vad första lagutskottet hemställt i sitt utlåtande nr 40 med godkännande av utskottets motivering, röstar

Ja;

Den, det ej vill, röstar

Nej;

Vinner Nej, bifalles utskottets hemställan med den ändring i motiveringen, som under överläggningen påyrkats av herr *Siljeström*.

Sedan kammarens ledamöter intagit sina platser samt voteringspropositionen ånyo uppläst, verkställdes till en början omröstning på det sätt, att efter särskilda uppmaningar av herr talmannen först de ledamöter, som ville rösta för ja-propositionen, och därefter de ledamöter, som ville rösta för nej-propositionen, reste sig från sina platser. Herr talmannen förklarade därpå, att enligt hans uppfattning flertalet röstat för ja-propositionen.

Då emellertid herr *Siljeström* begärde rösträkning, verkställdes nu votering medelst omröstningsapparat; och befunnos vid omröstningens slut rösterna hava utfallit sålunda:

Ja — 60;

Nej — 45.

Därjämte hade 2 ledamöter tillkännagivit, att de avstode från att rösta.

Vid förnyad föredragning av första lagutskottets utlåtande nr 41, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag angående ändring i lagen den 14 juni 1917 (nr 380) om införsel i avlöning, pension eller livränta, bifölls vad utskottet i detta utlåtande hemställt.

Föredrogs ånyo första lagutskottets utlåtande nr 42, i anledning av väckta motioner angående viss ändring i lagen den 14 juni 1917 (nr 380) om införsel i avlöning, pension eller livränta.

Om vidgad rätt till införsel i avlöning m. m.

Första lagutskottet hade till behandling förehaft två inom riksdagen väckta motioner, nr 208 i första kammaren av herrar *Arrhén* och *Holmström* och nr 314 i andra kammaren av herr *Staxäng*.

I motionerna, vilka voro likalydande, hade hemställts, att riksdagen i skrift till Kungl. Maj:t måtte anhålla om utredning med förslag till sådan ändring i lagen den 14 juni 1917 om införsel i avlöning, pension eller livränta, att jämväl skadestånd, som av domstol ådömts på grund av misshandelsbrott, skulle utgöra fordran, varför införsel kunde erhållas.

Om vidgad rätt till införsel i avlöning m. m. (Forts.)

Utskottet hade i det nu ifrågavarande utlåtandet på anförda skäl hemställt, att förevarande motioner. I: 208 och II: 314, icke måtte till någon riksdagens åtgärd föranleda.

Herr Arrhén: Herr talman! Det spörsmål, som de föreliggande motionerna behandla, torde knappast vara nytt för kammaren eller riksdagen. Vad motionärerna avse framgår framför allt av en passus i motionerna, vilken talar om personer, som ådömts böter och skadestånd. Det har visat sig, att i nio fall av tio betala de dömda sina böter men däremot inte skadeståndet. Vidare sägs det i motionerna: »Staten indriver straff- och bötesplikten med alla till buds stående medel men har intet intresse för uttagande av det enskilda skadeståndet. Den dömde vet, att om han ej betalar böterna, förvandlas dessa till fängelse, och detta vill han i det längsta undvika. Men ersättningen kan ingen tvinga honom att betala, om han ej har några utmättningsbara tillgångar.» Utmätning är sålunda den enda utväg, som står till buds för indriverande av skadeståndet. Den dömde har emellertid många möjligheter att smita ifrån ersättningsskyldigheten, även om ett utmättningsförfarande tillgripes, varför detta ofta blir verkningsslöst.

Bestämmelserna om införsel innehållas i lagen av den 14 juni 1917. I sin ursprungliga lydelse var lagen tillämplig endast beträffande vissa underhållsbidrag av familjerättslig natur. Genom en år 1918 vidtagen ändring förklarades fattigvårdssamhälle vara huvudman för underhållsberättigad, som åtnjöt fattigvård, och medgavs rätt för denne att genom införsel uttaga bidrag till den underhållsberättigades försörjning. Samma år infördes i lagen bestämmelser rörande införsel för skatter och allmänna avgifter. År 1924 erhöll barnavårdsnämnd huvudmans ställning, såvitt angick bidrag till barns vård. År 1937 infördes slutligen i lagen bestämmelser om införsel för böter och viten. Vid konkurrens mellan olika betalningsanspråk gäller, att införsel skall ske i första hand för underhållsbidrag, i andra hand för skatter och allmänna avgifter samt i tredje hand för böter och viten.

Vid 1917 års riksdag enade sig riksdagen om en skrivelse till Kungl. Maj:t, i vilken framhölls, att bestämmelserna om skydd för utmätning i avlöning icke borde äga tillämpning vid utmätning för underhållsbidrag, utskylder och skadestånd på grund av brottslig gärning. Det är uppenbart, att riksdagen vid detta tillfälle var av den åsikten, att även skadestånd på grund av brottslig gärning borde kunna uttagas genom införsel. Denna skrivelse resulterade dock ej i proposition för detta speciella fall.

Att jag opponerat mig mot de nuvarande förhållandena på detta område, beror på lekmannens spontana reaktion mot att en person, som utsättes för en rättskränkning genom övergrepp från en annan persons sida, uppenbarligen inte har möjlighet att erhålla gottgörelse därför.

Att märka är, att samtliga remissinstanser, som avgivit yttranden i ärendet — det är överståthållarämbetet, förste stadsfogden i Göteborg, Föreningen Sveriges stadsfogdar, Föreningen Sveriges landsfiskaler och Svenska polisförbundet — i någon form tillstyrkt en utredning, och därvid har man beagnat mycket superlativa ordalag. Överståthållarämbetet säger sålunda, att »en utvidgning av införselinstitutets tillämpningsområde till förevarande slags fordringar skulle vara en god reform». Förste stadsfogden i Göteborg tillstyrker bifall till det förslag, som motionerna upptaga. Föreningen Sveriges stadsfogdar uttalar sig på liknande sätt och föreslår, att skadestånd på grund av brottslig gärning i prioritetsordningen placeras framför utskylderna och alltså närmast efter underhållsbidragen. Föreningen Sveriges landsfiskaler utta-

Om vidgad rätt till införsel i avlöning m. m. (Forts.)

lar sig likaledes i positiv riktning och säger, att det »bör övervägas, om nuvarande bestämmelser om utmätning i avlöning kunna helt slopas och ersättas med ett exekutionsförfarande av införselns karaktär». Slutligen har Svenska polisförbundet avslutat sitt yttrande med att säga, att förbundet anser skäl föreligga för ett bifall till motionen.

Utskottets argumentering ter sig åtminstone från mina utgångspunkter inte invändningsfri. Bland annat tar utskottet fasta på, att landsfiskalsföreningen i sitt remissvar uttalat, att personer, som genom brottslig handling berövats sitt sparkapital, befinna sig i samma läge, då det gäller för dem att indriva sina skadeståndsfordringar, som personer, vilka utsatts för misshandel, och att det alltså skulle vara motiverat, att införsel finge användas även för uttagandet av förstnämnda personers skadeståndsfordringar. Gentemot detta kan man emellertid framhålla, att situationen väl inte blir densamma i de båda fallen. Den, som åsamkas kroppsskada, kan eventuellt till följd härav bli urståndsatt att arbeta. Det blir då fråga om en skada, som drabbar hans arbetsförmåga, under det att den, som blir avhänd sin egendom, i varje fall har sin arbetskraft kvar. Det förefaller åtminstone mig, som om de båda fallen inte vore parallella.

Utskottet ifrågasätter vidare, om den av motionärerna föreslagna utvägen att utvidga införselinstitutets tillämpningsområde är lämplig. För min del vill jag besvara en sådan fråga jakande. För att få en rättelse till stånd beträffande de fall, som avses i motionerna, är den enklaste vägen att komplettera den lag om införsel, som vi redan ha.

Det förefaller mig inte heller, som om utskottet anför något bärande skäl mot motionärernas förslag, då utskottet uttalar: »Det bör emellertid observeras, att införsel för böter ej införts för att bereda statens bötesfordran en särskilt gynnad ställning utan motiverats av en önskan att i den bötfälldes eget intresse förebygga böternas förvandling till fängelse vid bristande betalning. Varje utvidgning av införselns tillämplighetsområde innebär tydligen ett ingrepp i de intressen som lagstiftningen velat skydda genom bestämmelserna i 67 § utsökninglagen om begränsning i rätten till utmätning i avlöning. En vidsträcktare rätt till införsel skulle snart kunna leda till att skyddet mot utmätning i avlöning bleve utan någon verkan. Detta skydd vilar dock bl. a. på den humanitära grund, att utmätningen icke får beröva gäldenären hans oundgängliga existensmedel.» Det är ingen, som ifrågasatt något annat. Enligt införsellagens bestämmelser skall ju ett belopp, motsvarande existensminimum, förbehållas gäldenären.

Litet längre fram i sitt utlåtande säger utskottet vidare: »Mot en allmän rätt till införsel för skadestånd på grund av brottslig gärning kan också invändas, att den i särskilda fall skulle kunna komma att motverka samhällets strävan att förhjälpa en frigiven fånge till ordnat arbete.» Det förefaller mig, att detta utskottets uttalande utgör en *plaidoyer för den brottslige* och att utskottet *helt bortser från den förfördelades intresse*.

Till sist vill jag endast framhålla, att Föreningen Sveriges stadsfogdar — den fackliga organisationen för stadsfogdarna alltså — meddelat, att föreningen har under utarbetande en framställning till Konungen om revision av gällande utsökningslag. Detta visar, att frågan om exekutionsreglerna har ett djupgående intresse och i nuvarande stund sysselsätter även de instanser, som ha att i sin dagliga yrkesutövning syssla med hithörande problem. Det synes mig därför lämpligt, herr talman, att en utredning kommer till stånd *i synne att lösa de spörsmål, som angivas i motionerna*, men samtidigt också *andra därmed sammanhängande frågor, t. ex. rätten till utmätning i arlöning*.

Jag ber, herr talman, att med stöd av det sagda få yrka bifall till motionerna.

Om vidgad rätt till införsel i avlöning m. m. (Forts.)

Herr **Schlyter**: Jag kan helt instämma i vad den ärade motionären yttrade i slutet av sitt anförande eller att en utredning av det spörsmål, som avses i motionerna, bör utvidgas till att omfatta frågan om utmätning i lön överhuvud taget.

Utskottet har, såsom torde framgå av utlåtandet, omfattat motionerna med stort intresse. Vi ha infortrat utlåtanden från en hel del sakkunniga myndigheter, och vi ha i utlåtandets slutkläm uttalat, att motionärernas förslag synes värt beaktande. Att utskottet i alla fall inte funnit sig kunna tillstyrka motionerna, som ju ha en mycket begränsad räckvidd, beror just på att utskottet ansett, att om något skulle utredas, skulle det vara införselinstitutet i dess helhet och helst även hela frågan om utmätning i gäldenärs lön. Utskottet ansåg emellertid inte lämpligt att på grundval av dessa mycket begränsade motioner framställa krav på en så omfattande utredning, detta framför allt därför att vi inom utskottet inte hade möjligheter att överblicka konsekvenserna av densamma eller lämna några riktlinjer.

Skulle motionären emellertid till nästa år komma tillbaka med en väl motiverad motion med begäran om utredning angående införselinstitutet eller hela frågan om utmätning i lön, kan han vara förvissad om att få den mycket omsorgsfullt behandlad i första lagutskottet.

Jag kan inte finna, att man på grundval av de nu föreliggande motionerna kan komma till något resultat, och därför ber jag, herr talman, att få yrka bifall till utskottets förslag.

Herr **Arrhén**: Med anledning av vad utskottets ärade ordförande anført vill jag endast framhålla, att jag är mycket tacksam för den utförliga behandling, vilken motionerna blivit föremål för, och att jag — även om jag ej till alla delar kan instämma i den — också kan förstå den motivering för utskottets avslagsyrkande, som herr Schlyter angav.

Jag begärde emellertid ordet närmast för att påpeka, att inom justitiedepartementet för närvarande synes pågå en översyn av införsellagen. Det finnes därför kanske anledning att förvänta, att även Kungl. Maj:t tar ett initiativ i den föreliggande frågan till nästa riksdag.

Överläggningen ansågs härmed slutad, varefter jämlikt därunder förekomna yrkanden gjordes propositioner, först på bifall till vad utskottet i det nu föredragna utlåtandet hemställt samt vidare på bifall till de i ämnet väckta motionerna; och förklarades den förra propositionen, som upprepades, vara med övervägande ja besvarad.

Föredrogos ånyo andra lagutskottets utlåtanden:

nr 43, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till förordning angående ändring i vissa delar av krigsfamiljebidragsförordningen den 30 juni 1942 (nr 521);

nr 44, i anledning av väckt motion angående revision av alkoholistlagstiftningen, m. m.;

nr 45, i anledning av väckt motion angående utredning om åtgärder i syfte att vid svårare olycksfall bereda större och barnrika familjer bättre ekonomisk och social trygghet;

nr 46, i anledning av väckt motion angående lagstiftning om försäkring för olycksfall för blockledare för skada ådragen under arbete i sådan befattning; samt

nr 47, i anledning av väckt motion angående utredning rörande lagstiftning om företagarpension.

Vad utskottet i dessa utlåtanden hemställt bifölls.

Föredrogs ånyo andra lagutskottets utlåtande nr 48, i anledning av väckta motioner angående statsbidrag till frivillig folkpensionering.

Om statsbidrag till frivillig folkpensionering.

Andra lagutskottet hade till behandling förehaft två inom riksdagen väckta, till lagutskott hänvisade motioner, nämligen nr 73 i första kammaren av herrar *Wiklund* och *Sundvik* samt nr 118 i andra kammaren av herr *Sundström* i Vikmanshyttan m. fl.

I motionerna, vilka voro likalydande, hade hemställts, att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t måtte anhålla om utredning av frågan, huruvida statsbidrag borde utgå till personer, vilka tecknade frivillig pensionsförsäkring, samt för riksdagen framlägga förslag i ämnet.

Utskottet hade i det nu föreliggande utlåtandet på åberopade grunder hemställt, att förevarande motion icke måtte föranleda till någon riksdagens åtgärd.

Herr **Norman**: I detta ärende föreligga två motioner, av vilka en väckts i första kammaren och en i andra kammaren och vilka äro likalydande. I utskottsutlåtandets kläm har det emellertid blivit ett tryckfel. Där står »förevarande motion». Det skall rätteligen stå »föreliggande motioner». Med anhängan om att denna anmärkning måtte tagas till protokollet hemställer jag om bifall till utskottets förslag.

Efter härmed slutad överläggning beslöt kammaren bifalla utskottets i förevarande utlåtande gjorda hemställan med rättande av det utav herr Norman omnämnda tryckfelet.

Herr *Herlitz* väckte nedannämnda motioner:

nr 343, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående allmän beredskapsstat för budgetåret 1944/45; och
nr 344, i samma ämne.

Motionerna bordlades.

Anmälades och bordlades

konstitutionsutskottets utlåtande nr 19, över väckta motioner om vissa grundlagsändringar i syfte att effektivisera gällande beredskapslagstiftning angående statsfientliga sammanslutningar;

statsutskottets utlåtanden:

nr 152, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående bestridande av kostnaderna för vissa oriktigt utbetalade familjebidrag m m. jämte i ämnet väckta motioner;

nr 153, i anledning av väckt motion om fondering av statens av idrotten härflytande skatteintäkter;

nr 154, i anledning av väckt motion angående majoren A. Gerhardssons löneklassplacering;

nr 155, i anledning av väckt motion angående förbättrade löneförmåner för extra ordinarie kontorsskrivaren C. H. Svensson;

nr 156, i anledning av väckt motion om befrielse för vissa militära befattningshavare från skyldigheten att återbetala av dem obehörigen uppburna barntillägg;

nr 157, i anledning av väckt motion om viss ändring i fredsfamiljebidragsförordningen;

nr 158, i anledning av väckta motioner om befrielse för fanjunkaren A. W. Lilienberg från viss återbetalningsskyldighet;

nr 159, i anledning av väckta motioner angående vissa extra ordinarie befattningshavares vid försvarsväsendet rätt till personliga lönetillägg m. m.:

nr 160, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående åtgärder i anledning av förgiftningsfaran vid gengasdrift jämte i ämnet väckt motion;

nr 161, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående vissa anslag för budgetåret 1944/45 till nykterhetsvården jämte i ämnet väckta motioner;

nr 162, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående den centrala organisationen för utlänningskontrollen;

nr 163, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående vissa anslag för budgetåret 1944/45 till socialstyrelsen m. m. jämte i ämnet väckta motioner;

nr 164, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående anslag till ersättningsanskaffningar och förnyelsearbeten för kommunikationsverken m. m.:

nr 165, i anledning av Kungl. Maj:ts i statsverkspropositionen gjorda förslag om anslag för budgetåret 1944/45 till oförutsedda utgifter;

nr 166, i anledning av Kungl. Maj:ts förslag till stat för riksgäldsfonden;

nr 167, i anledning av Kungl. Maj:ts förslag om anslag för budgetåret 1944/45 till avskrivning av oreglerade kapitalmedelsförluster; och

nr 168, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående slutlig reglering av riksstaten för budgetåret 1943/44, i vad propositionen avser kommunikationsdepartementets verksamhetsområde;

bankoutskottets utlåtanden och memorial:

nr 51, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående allmänna grunder för pensionering av vissa f. d. anställningshavare vid vägväsendet jämte i ämnet väckta motioner;

nr 52, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående pension av statsmedel åt vissa f. d. befattningshavare hos vägdistrikt;

nr 53, i anledning av fullmäktiges i riksgäldskontoret framställning om vissa ändrade tjänstebestämmelser i riksgäldskontoret;

nr 54, angående resekostnadsersättning åt vissa hos 1944 års riksdag anställda tjänstemän;

nr 55, i anledning av framställning från fullmäktige i riksbanken och fullmäktige i riksgäldskontoret angående förlängt bemyndigande att genomföra krisadministration vid riksdagens verk; och

nr 56, angående ersättning till tre hos 1944 års riksdag anställda vaktmästare vid inkallelse till militärtjänstgöring;

första lagutskottets utlåtanden:

nr 22, i anledning av väckta motioner med förslag till lag angående upplösning av vissa sammanslutningar m. m.;

nr 43, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag om köparens rätt till märkt virke;

nr 44, i anledning av väckta motioner angående utredning av frågan om rätt för sinnessjuka eller sinnesslöa att i särskilda fall efter verkställd sterilisering ingå äktenskap; och

nr 45, i anledning av väckta motioner angående revision av gällande lagstiftning om barns underhållsskyldighet gentemot föräldrar;

andra lagutskottets utlåtande nr 49, i anledning av dels Kungl. Maj:ts proposition med förslag till arbetstidslag för hotell, restauranger och kaféer, m. m., dels ock i ämnet väckta motioner; samt

jordbruksutskottets utlåtanden:

nr 55, i anledning av väckta motioner om vissa åtgärder för åstadkommande av ekonomiskt bärkraftiga jordbruk;

nr 56, i anledning av väckta motioner om anslag till Göteborgs och Bohusläns hushållningssällskap för verkställande av en utredning rörande bättre försörjningsmöjligheter vid jordbruket i Bohuslän;

nr 57, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående anslag till statens meteorologisk-hydrografiska anstalt m. m.;

nr 58, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående anslag till befrämjande av landsbygdens elektrifiering jämte i ämnet väckta motioner; och

nr 59, i anledning av väckta motioner angående anslag till fraktnedsättning å järnväg för träkol från Norrbotten till mellansvenska bruk.

Justerades protokollsutdrag för denna dag, varefter kammarens sammanträde avslutades kl. 1,01 eftermiddagen.

In fidem
G. H. Berggren.

Fredagen den 2 juni.

Kammaren sammanträdde kl. 3.30 eftermiddagen.

Justerades protokollen för den 26 och den 30 nästlidne maj.

Efter föredragning av ett från andra kammaren ankommet protokollsutdrag, nr 454, med delgivning av nämnda kammares beslut över dess andra tillfälliga utskotts utlåtande nr 10, i anledning av motion angående utredning om åtgärder i syfte att förbilliga byggnadskostnaderna, beslöt första kammaren hänvisa detta ärende till sitt andra tillfälliga utskott.

Anmälades och godkändes bevillningsutskottets förslag till riksdagens skrivelser till Konungen:

nr 286, med föranledande av kamrarnas skiljaktiga beslut rörande utskottets betänkande nr 36 i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till förordning om ändring i förordningen den 18 juni 1937 (nr 436) angående försäljning av rusdrycker, m. m., såvitt propositionen hänvisats till bevillningsutskottet;

nr 323, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till förordning angående indrivning av utskylder hos värnpliktiga m. fl., såvitt propositionen hänvisats till bevillningsutskottet; samt

nr 324, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till förordning angående fortsatt tillämpning av förordningen den 30 juni 1943 (nr 493) om begränsning i vissa fall av skatt till staten.

Anmälades och godkändes statsutskottets förslag till riksdagens skrivelser till Konungen:

nr 318, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående vissa anslag för budgetåret 1944/45 till yrkesundervisningen jämte vissa i ämnet väckta motioner;

nr 319, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående rationalisering och utbyggnad av skolhälsovården m. m. jämte vissa i ämnet väckta motioner;

nr 320, i anledning av Kungl. Maj:ts förslag angående allmänna studielånefonden;

nr 321, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående vissa avlöningsm. fl. anslag för budgetåret 1944/45 under fjärde huvudtiteln jämte i ämnet väckta motioner; samt

nr 322, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående vissa byggnadsarbeten m. m. för försvaret.

Föredrogs och hänvisades till statsutskottet herr *Herlitz'* motion, nr 343, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående allmän beredskapsstat för budgetåret 1944/45.

Föredrogs och hänvisades till jordbruksutskottet herr *Herlitz* motion, nr 344, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående allmän beredskapsstat för budgetåret 1944/45.

Föredrogs och bordlades ånyo konstitutionsutskottets utlåtande nr 19, statsutskottets utlåtanden nr 152—168, bankoutskottets utlåtanden och memorial nr 51—56, första lagutskottets utlåtanden nr 22 och 43—45, andra lagutskottets utlåtande nr 49 samt jordbruksutskottets utlåtanden nr 55—59.

På framställning av herr talmannen beslöts att konstitutionsutskottets utlåtande nr 19, över väckta motioner om vissa grundlagsändringar i syfte att effektivisera gällande beredskapslagstiftning angående statsfientliga sammanslutningar, skulle på föredragningslistan för morgondagens sammanträde uppföras näst efter första lagutskottets utlåtande nr 22, i anledning av väckta motioner med förslag till lag angående upplösning av vissa sammanslutningar m. m.

Avgåvos och bordlades nedannämnda motioner:

nr 345, av herr *Bergh, Ragnar*, m. fl., om anslag å allmän beredskapsstat till uppförande av en bro över Lule älv;

nr 346, av herrar *Heiding* och *Löfvander*, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående allmän beredskapsstat för budgetåret 1944/45; samt

nr 347, av herr *Nilsson, Bror*, och herr *Hagman*, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående grunder för utlämnande av statsunderstöd till vissa förbättringsarbeten på jordbrukets och skogsbrukets område vid arbetslöshet.

Justerades protokollsutdrag för denna dag, varefter kammarens sammanträde avslutades kl. 3.41 eftermiddagen.

In fidem
G. H. Berggren.
